

Suomen Antropologinen Seura

Kirjoituskutsu: Valtion antropologiaa

Valtio on kauan ollut antropologien mielenkiinnon kohteena. Antropologit ovat tieteenalan alusta lähtien kiinnittäneet huomionsa erityyppisiin valtioihin ja kuningaskuntiin esimerkiksi Afrikassa, Amerikassa, Kaakkois-Aasiassa sekä Tyynenmeren saarilla. Yhtä lailla antropologit ovat tutkineet yhteiskuntia, joissa valtiollisista yhteiskunnista tulleille tutkijoille silmiinpistävä on ollut valtiollisen järjestäytymisen ja jopa institutionalisoidun käskyvallan puute.

Käänteentekevässä tutkimuksessaan Pierre Clasters osoitti, että tämäntyyppiset yhteisöt eivät olleet tietämättömiä valtion tai käskyvallan olemassaolosta, vaan olivat tietoisesti järjestäytyneet niin, ettei valtiota tai käskysuhteita päässyt muodostumaan. Antropologit ovat myös tutkineet valtioiden ja ei-valtiollisten yhteiskuntien kohtaamista ja sosiaalisesti hedelmällistä tilaa, jossa sekä valtio että valtiottomat yhteiskunnat tulevat uudella tavalla tietoisiksi toisistaan – ja itsestään. Tärkeä suuntaus valtion antropologiassa on ollut huomion kiinnittäminen erilaisiin käytännön toimiin – kartoitukseen, väestönlaskentaan ja standardointiin – joiden pohjalta valtiollinen järjestys rakennetaan.

Valtio on näissä tutkimuksissa näyttäytynyt usein ennen kaikkea standardisoivana, homogenisoivana ja monoliittisena toimijana. Vaikka valtiollinen järjestys vaatii sosiaalisen elämän kontrollia ja yhdenmukaistamista ja vaikka valtiot usein pyrkivät ottamaan valtiottomat yhteiskunnat hallintaansa, ei todellisuus ole aina näin yksinkertainen. Uudessa valtion antropologiassa on korostettu sitä, että valtio ei ensinnäkään ole yhdenmukainen toimija, tai välttämättä toimija ollenkaan, vaan koostuu erilaisista instituutioista ja ihmisryhmistä, jotka kamppailevat keskenään valtion luonteesta tai tekevät ristiriitaisia asioita. Valtiollisen ja valtiottoman järjestyksen ero on usein häilyvä, ja ihmiset liikkuvat kekseliäästi niiden välillä, rakentavat valtiota "alhaalta ylöspäin" siellä missä valtion instituutiot ovat heikkoja, tai muodostavat kilpailevia valtion kaltaisen järjestyksen muotoja.

Tämän kirjan tavoitteena on jatkaa ja viedä eteenpäin keskusteluja valtion luonteesta nojautuen viimeaikaiseen valtion antropologiseen tutkimukseen. Kutsumme antropologeja sekä lähitieteiden edustajia pohtimaan mitä valtiollinen järjestys on ja kuinka se on muuttunut ja alati muuttuu. Kirjoittajat voivat pohtia esimerkiksi ihmisten liikkuvuuden ja valtion välistä suhdetta, sitä miten yhä kasvava yritysten taloudellinen ja poliittinen valta haastaa valtioiden monopolia järjestäytyneen vallan edustajina, miten paikallisyhteisöt rakentavat valtiollista järjestystä, millä tavoin laajat luonnonvarahankkeet sekä niihin liittyvä infrastruktuurin rakentaminen ja lainsäädännön muutokset luovat pohjaa valtiolle ja miten valtio rakentuu erilaisten arkipäivän käytäntöjen kautta.

Pyydämme lähettämään korkeintaan 500 sanan mittaisen tiivistelmän artikkelista 15.6. mennessä osoitteeseen: tuomas.tammisto@helsinki.fi . Päätökset hyväksytyistä artikkeleista tehdään 1.9. mennessä ja artikkelien tulisi olla valmiita 31.12. mennessä. Kirjaa toimittavat Tuomas Tammisto (Helsingin yliopisto) ja Heikki Wilenius (Helsingin yliopisto).